

gende celdeelingen ontwikkelen. Opmerkelijk is, dat er zich bij dit geslacht tusschen de basale cel der aanhangsels en de aanhangsels zelf een zwart, ondoorzichtig segment voegt. Dit segment is niet bij alle genera aanwezig, zoo bijvoorbeeld ontbreekt het dikwijls bij *Stigmatomyces*.

Tusschen de aanhangsels en het perithecium ontwikkelen zich de antheridia. Het perithecium vertoont bij alle soorten veel overeenkomst van vorm, dikwijls is het bruin tot zwart gekleurd en soms niet doorzichtig genoeg om het inwendige te kunnen bekijken, wat ook hier het geval is.

Wat de aanhangsels aangaat, deze varieren in lengte en ook naar de verschillende geslachten in aantal.

Opmerking verdient het eigenaardige, half verzwart uitsteeksel (H), dat bij sommige individuen uitgegroeid is tot iets, wat sterk op een aanhangsel lijkt. Het is echter veel teerder dan het gewone aanhangsel, want meestal is het afgebroken.

De cellen (K) en (P) zijn de basale cellen van het perithecium, welke zich als een zijdelingsche uitgroei uit het receptaculum gevormd hebben.

Opvallend is, al is een kever dik besmet met schimmels, hij er toch geen merkbare nadeelige gevolgen van schijnt te ondervinden. Hij is even lustig en tierig als zijn medebroeders en zusters, die geheel onbesmet gebleven zijn. Men vindt de schimmels op alle lichaamsdeelen, niets uitgezonderd, zelfs op haren en oogen.

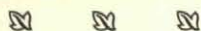
Ik zal mijn adres hieronder vermelden, mocht er onder de lezeressen en lezers iemand zijn, die vermoedt een met *Laboulbeniaceae* besmet insect te bezitten, dan houd ik mij gaarne voor toezending aanbevolen. Men onderscheidt de parasieten het beste, door het insect tegen een verlichten achtergrond (bijv. wit papier), met een ongeveer 10 × vergrooting te bekijken, waarbij de schimmels dan als op haren of stokjes gelijkende dingen afsteken. Bij kale en onbehaarde individuen is dat vrij eenvoudig, doch bij harige exemplaren is het voor een ongeoeffend oog dikwijls moeilijk om met zekerheid vast te stellen, dat men met een *Laboulbenia* te doen heeft.

Er is aan deze groep zoo goed als niets gedaan, ik koester dan ook de verwachting, dat er bij het bestudeeren hiervan nog veel nieuwe dingen aan het licht zullen komen.

Ten overvloede vermeld ik nog, dat de *Laboulbeniaceae* niet alleen op *Coleoptera* voorkomen, doch ook op *Diptera* (vrij veelvuldig) — *Orthoptera* (in mindere mate) — verder, hoewel zelden, op *Arachnida*, *Acarina*, *Rhynchota*, *Corrodentia* (tot nu toe alleen op *Mallophaga*) en *Hymenoptera*.

W. J. KOSSEN.

Nieuwe Meerdijk 411, Badhoevedorp, Haarlemmermeer.

VLUCHTEN.

Wanneer twee dieren met niet te veel krachtsverschil bij denzelfden begeerden buit komen is vooraf niet altijd te zeggen, wie zal gaan eten en wie vluchten. Het is bekend dat dit van allerlei factoren afhangt, persoonlijkheid, jachtrecht, buitrecht, schrik, e.a., maar dikwijls blijft het een raadsel welke factor zal beslissen of beslist heeft.

Die oude merel duldt, vooral in het voerseizoen, geen soortgenoot in haar tuin, haar jachtgebied; zij wil dan trouwens alles weggagen en veroorzaakt eerst heel wat schrik, maar de meezen, vinken, musschen, enz. bemerken al gauw, dat het alleen bombarie is, zij vluchten niet meer en de merel wordt belachelijk.

Daar zit op een schutting een kauw bij een vastliggend snoer olienoten. Aan weerszijden strijken twee soortgenooten, ook gewone gasten, naast haar neer; zij houden de bekken boven het snoer, maar zij durven of mogen niet grijpen. Zoo blijven de vijf kauwen een tijdlang, zonder eenige beweging, loerend staan. Totdat plotseling de bezitter rechts en links snavelhouden uitdeelt en het viertal wegstuift. Hier werkten buitrecht en jachtrecht en misschien ook persoonlijkheid.

Drie eekhoorns. No. 1 is de baas, no. 3 waagt zich alleen in de buurt van de voederplaats wanneer de anderen hun middagdutje doen, althans elders zijn. Als no. 2 hongerig, haast bedelend, naar het voer kruipt, waarmede no. 1 bezig is, springt deze hem op den kop en al vluchtende wordt hij geknauwd.

Daar hebben we weer een Vlaamsche gaai, een gewone gast. Zij zal zoo meteen van de schutting op het voederhuisje springen waar de olienootjes liggen en let niet op de kauw die achter haar in een boom zit. Die kauw meent, dat de gaai op haar jachtgebied stroopt maar vechten met een gaai doet zij niet graag. Er is nog één middel, de overrompeling. En terwijl de gaai al voorover naar het huisje buigt vliegt de kauw haar pardoes boven op den kop, de gaai duikt neer en ploft van de schutting, de kauw grijpt snel een noot en vliegt; de gaai is dan al weer op de schutting maar nog te beduusd om te vervolgen. Of te wijsgeerig: er liggen nog meer noten en zij gaat eten.

Op de schutting is een snoer olienootjes vastgehecht. Een kauw gaat er op zitten en als zij begint te hakken verschijnt daar, een meter of drie van haar, een eekhoorn, ook een dagelijksche gast. Die blijft even in de bekende houding verbaasd naar den vogel staren, dan springt hij op hem af maar stopt als hij op een voet van hem is: de kalmte van de kauw maakt indruk. Een korte poos kijken ze roerloos elkaar aan, de eekhoorn holt vier meter terug en gaat de kauw weer aanstaren. En op ééns stormt hij met zulk een vaart op den vogel los dat deze vlucht. Hier had aan beide zijden het jachtrecht invloed en bij de kauw het buitrecht, waarschijnlijk deed zich ook de individualiteit gelden. Want, al besliste in dit geval een heftige aanval, het is niet altijd de kauw die vlucht; soms doet dit een eekhoorn tijdens zijn maal wanneer een kauw bij hem neerstrijkt.

Als kauwen en eksters op de voederplaats samenkomen, kunnen al de factoren voor de vlucht werken. Maar in den regel is de ekster minder dapper en wijkt eerder. De groote bonte specht voorkomt gewoonlijk het vluchten, door alleen bij het voer te verschijnen wanneer geen mededinger in de buurt is. Zijn vakgenoot de boomklever daarentegen is niet schuw en ook niet bang.

Maar die behoort tot het kleine goed en om buit drijft dat — afgezien van musschen en spreuwen — elkaar zelden weg; als de koolmeezen, pimpels en zwartkoppen elkaar van het notensnoer gooien, is dit meestal spel of sport.

Een eekhoorn vlucht voor den mensch, dien hij niet kent. En terecht want hij wordt wel gevangen en in de tuinen wel neergeschoten. Heeft hij hem leeren kennen als een onschadelijk schepsel, dat hem door den winter en het voorjaar helpt, dan komt hij steeds dichter bij en soms eet hij ten slotte uit de hand.

Dat voederen noemt de vogelwereld een schande. Bij haar is de eekhoorn zeer gehaat; hij is een boompiraat, gevaarlijk voor eieren en broedsel en nog meer. Zie eens dat vinnige stooten naar dien springenden eekhoorn door den grauwen vliegenvanger. Tweemaal is het mis, dan zit een prik. Misschien een beroofde ouder. Maar zijn aanval is niets in vergelijking met de vervolging door het paar woedende eksters, welker nest is geplunderd. Vliegensvlug, steeds bedreigd door de bekken, rent de eekhoorn de hooge sparren spiraalsgewijs op en neer en weer omhoog en omlaag. Hij is blij als hij een nest of struiken bereikt.

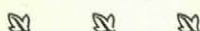
Twee paren houtduiven overwogen: als we eens in die eikenboomen gingen nestelen, boven dien weg met vrij veel verkeer, een meter of zeven hoog, vlak voor de woningen, in 't gezicht der menschen, dan zullen de eekhoorns ons toch wel met rust laten. En daar bouwden ze haar nesten. Maar midden op den dag: heftig wiekgeklap in het gebladerte, een duif is opgevlogen, een eekhoorn springt in het nest met eieren of jong broed. Een tuinman ijlt naar den boom en doet zijn spa luid kletteren tegen den stam. Het geeft niet, hij gooit met kluiten en, als die te dicht bij het nest komen, een flits — de eekhoorn zit al in een gaffel, onzichtbaar. Het gooien houdt op en even daarna zit hij al weer in het nest. „Laat hem toch, 't is zijn natuur” zegt een toeschouwer. „En mijn natuur is er tegen, dat kinderen worden opgevreten” zegt de man met de spa.

Het andere nest boven de straat werd ook bezocht, eveneens overdag. De lekkere buit deed de vrees overwinnen en het vluchten was slechts tijdelijk. Vermoedelijk is het telkens dezelfde roover geweest, want weinige eekhoorns zijn zoo vrijmoedig en zoo onverschillig voor de tusschenkomst van den mensch. Dat hielp de duiven echter niets. Zij klagen. Zij zijn te gauw verschrikt, vliegen te spoedig op en vliegende zijn zij niet lenig genoeg om met haar sterke vleugels gevaarlijk voor de snelle eekhoorns te zijn. Maar er moeten houtduiven zijn die haar nest beter verdedigen.

Apeldoorn, Juni 1937.

J. D. TRESLING.

SEPTEMBER.

In vorige jaargangen heb ik telkens al gewezen op de overeenkomst tusschen Lentemaand en Herfstmaand. September is in veel opzichten een flauwe herhaling en afspiegeling van April. Voor paddestoelen zouden we de zaak kunnen omkeeren. Daarvoor zijn September en October de „bloei maanden” bij uitnemendheid, doch ook enkele worden even goed aangetroffen in het voorjaar. Psalliota's vinden wij dikwijls genoeg in het voorjaar. De Zadelzwam (*Polyporus squamosus*) heeft zijn eigenlijke bloeitijd in het voorjaar, maar komt ook geregeld in September weer voor den dag. Ik heb enkele jaren achtereen zoo'n Zadelzwam in mijn tuin gehad op een afgekapt ahornstomp en die maakte zijn prachtige sporendragers geregeld in April en weer in September. Doordat hij *eindelings* op dien stomp te voorschijn kwam begon hij al aardig alzijdig symmetrisch te worden met een centralen steel. Je raakt aan die paddestoelen nooit uitgekeken.

Let nu ook weer eens op de Berenklaauw. Nu er overal in ons land zoo druk gewerkt wordt aan wegen, kanalen en werkverschaffing in het algemeen, krijgen verschillende planten een heerlijke gelegenheid voor overvloedigen groei op ruigten en verlaten plekjes. Het vorig jaar verlustigden wij ons in dit opzicht langs een nieuwen weg van Nijmegen naar Weurt. Daar stonden de Klitten en de Distels, de Reseda's, de Engelwortels, Bereklaauwen enz. enz. in weelderigen overvloed. Daar waren dan bereklaauwen bij met hun samengestelde schermen weer vereenigd tot samengestelde schermen van hooger orde, met omwindselblaadjes uitgegroeid tot groote samengestelde bladeren, met normale takken verrijzend uit het midden van een bloeischild; je kreeg den indruk dat zoo'n plant van louter weelde niet meer wist wat hij deed. Ook ontbrak het niet aan bandvormingen (fasciaties); daarin waren de Reseda's de baas.

De boomen en heesters rijpen hun vruchten. De Lijsterbessen hebben een grooten voorsprong, die zijn meestal in het eind van Juli al klaar en worden dan ook al vlijtig bewerkt door de merels. Maar voor Geldersche Roos, Meidoorn, Wegedoorn, Kardinaalsmuts, Liguster is September de goede tijd. Ik heb er altijd plezier in om te zien, hoe sommige heesters langen tijd aan de aandacht der vogels kunnen ontgaan en dan na ontdekt te zijn, opeens in weinig dagen van hun tooi zijn beroofd. Sporkenhout (*Rhamnus frangula*) en Kamperfoelie vertoonen van Juli tot in November zoowel bloemen als rijpe en rijpende vruchten. Nergens groeit Kamperfoelie zoo overvloedig als in het Staatsnatuurmonument Geul en Westerduinen op Texel. De Bleekersvallei met omgeving spant de kroon. Hier kunt ge troepen trekkende fitisjes zich te goed zien doen aan de Kamperfoeliebessen en tegelijk is de welluidende Regenwulp bezig op de Kraaiheide, die dit jaar zoo overvloedig vrucht draagt.

Ook de akkeronkruiden en ruigteplanten laten zich nu gelden. Veelknoopen, Ganzevoeten, Weegbree, Zuring, Brandnetels, Herik verschaffen kost aan de zaadeters en het kan nu op eens langs de akkers een bont gewemel zijn van musschen, vinken, groenlingen, gorzen en ge moogt er in het Oosten en Zuiden van ons land zelfs uitzien naar de Europeesche Kanarie. De kneutjes en puttertjes verdeelen hun aandacht tusschen de distels en de zuring. Goudvinken vinden het